

Katowice, 7 marca 2025 r.

Polskie Stowarzyszenie Psychologów, Psychoterapeutów i Lekarzy

Sz. P.

Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

Dotyczy: postulatów zmian przepisów dotyczących zawodu psychoterapeuty

(projektu ustawy projekt ustawy o zawodzie psychoterapeuty oraz samorządzie zawodowym, nr RPW/5317/2025)

Szanowny Panie Marszałku,

w imieniu Polskiego Stowarzyszenia Psychologów, Psychoterapeutów i Lekarzy, zwanego dalej „Stowarzyszeniem” zwracam się z uprzejmą prośbą o podjęcie inicjatywy legislacyjnej w zakresie zmian przepisów dotyczących wykonywania zawodu psychoterapeuty w tym złożonego w dniu 11.02.2025 r. do Sejmu projekt ustawy o zawodzie psychoterapeuty oraz samorządzie zawodowym, nr RPW/5317/2025. Aktualnie zawód psychoterapeuty w Polsce nie jest w pełni uregulowany odrębną ustawą – choć został częściowo objęty przepisami ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz niedawno uchwalonej ustawy o niektórych zawodach medycznych, nadal brakuje kompleksowych rozwiązań prawnych w tym zakresie. Nasze Stowarzyszenie, reprezentujące środowisko profesjonalistów zajmujących się psychoterapią, pragnie wyrazić głębokie zaniepokojenie niektórymi lukami i niejasnościami w obecnych regulacjach prawnych. Uważamy, że dla zapewnienia najwyższej jakości usług psychoterapeutycznych oraz bezpieczeństwa pacjentów konieczne jest wprowadzenie szeregu zmian, które usystematyzują kształcenie i nadzór nad zawodem psychoterapeuty. Poniżej pragnę przedstawić uzasadnienie potrzebnych zmian.

UZASADNIENIE

1. Zawężenie dostępu do studiów psychoterapeutycznych wyłącznie dla psychologów i absolwentów kierunku lekarskiego.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż uważamy, że psychoterapeuta powinien dysponować solidnymi podstawami merytorycznymi z zakresu nauk o zdrowiu psychicznym, co najlepiej gwarantuje ukończenie studiów magisterskich na kierunku psychologia bądź posiadanie dyplomu lekarza medycyny. Proponowane zawężenie dostępu do szkoleń psychoterapeutycznych jedynie dla psychologów i lekarzy wynika z troski o jakość udzielanej pomocy psychologicznej i psychiatrycznej. Osoby z takim wykształceniem bazowym posiadają gruntowną wiedzę na temat funkcjonowania psychiki człowieka, psychopatologii, diagnostyki oraz podstaw interwencji terapeutycznych. Dzięki temu są lepiej przygotowane do dalszej specjalistycznej nauki psychoterapii. W przeciwieństwie do absolwentów innych kierunków (nawet pokrewnych, jak pedagogika czy socjologia), psychologowie i lekarze już na starcie dysponują wiedzą teoretyczną i etyczną niezbędną w pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi. Zawężenie grupy kandydatów do tych dwóch profesji to rozwiązanie, które funkcjonuje również w niektórych krajach europejskich, gdzie prawo wymaga posiadania tytułu psychologa lub lekarza, aby móc rozpocząć kształcenie w psychoterapii. Takie podejście zwiększa zaufanie społeczne do zawodu psychoterapeuty jako profesji zaufania publicznego oraz gwarantuje, że osoby podejmujące szkolenie terapeutyczne mają już ugruntowane podstawy merytoryczne i etyczne. W dobie rosnącego zapotrzebowania na pomoc psychologiczną musimy dbać o to, by pacjenci trafiali wyłącznie pod opiekę specjalistów o najwyższych kompetencjach, co zapewni właśnie wcześniejsze wykształcenie psychologiczne lub medyczne psychoterapeutów.

2. Wymóg, aby studia psychoterapeutyczne miały charakter studiów podyplomowych.

Postulujemy, aby szkolenie psychoterapeutów odbywało się wyłącznie w formie studiów podyplomowych (uzupełniających) podejmowanych po ukończeniu studiów wyższych (magisterskich). Oznacza to, że kandydat na psychoterapeutę najpierw zdobyć podstawowe kompetencje akademickie (np. tytuł magistra psychologii lub lekarza medycyny), a dopiero następnie rozpocząć kilkuletnie szkolenie specjalistyczne z psychoterapii. Wymóg taki jest logiczną konsekwencją opisanej wyżej potrzeby posiadania odpowiedniego wykształcenia bazowego. Studia podyplomowe z psychoterapii stanowią formę kształcenia ustawicznego, pozwalającą na rozwój już wykwalifikowanych kadr medycznych i psychologicznych. Zapewniają one także większą dojrzałość i przygotowanie życiowe kandydatów – osoby, które ukończyły podstawowe studia i nierzadko odbyły już staże czy praktykę zawodową, są bardziej świadome odpowiedzialności oraz wyzwań związanych z prowadzeniem psychoterapii. Wprowadzenie formalnego wymogu studiów podyplomowych uniemożliwi obchodzenie standardów kształcenia poprzez organizowanie kursów czy szkoleń psychoterapeutycznych dla osób bez wcześniejszego przygotowania akademickiego w dziedzinie zdrowia psychicznego. Taka zmiana przyczyni się do podniesienia jakości edukacji przyszłych psychoterapeutów oraz sprawi, że ścieżka dojścia do zawodu będzie klarowna i jednolita.

3. Nadanie studiom psychoterapeutycznym formalnego charakteru poprzez przypisanie punktów ECTS.

Zależy nam na tym, aby szkolenie psychoterapeutyczne było traktowane równie poważnie jak inne formy kształcenia wyższego i podyplomowego. Obecnie wiele szkoleń z psychoterapii ma charakter kursów czy programów realizowanych poza systemem szkolnictwa wyższego, co utrudnia ich standaryzację i ocenę jakości. Postulujemy, aby programy studiów psychoterapeutycznych (podyplomowych) miały przypisane punkty ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System), tak jak ma to miejsce w przypadku studiów wyższych. Przypisanie ECTS każdemu modułowi kształcenia w psychoterapii formalizuje i ujednocila system oceny nakładu pracy studenta oraz zakresu materiału. Ułatwi to również porównywanie programów oferowanych przez różne uczelnie czy instytucje szkoleniowe i zapewni zgodność z europejskimi standardami kształcenia. Formalny charakter studiów podyplomowych z psychoterapii – potwierdzony przez ECTS – oznaczałby, że program kształcenia podlega akredytacji akademickiej i spełnia określone kryteria jakości. Dzięki temu zarówno pracodawcy, jak i pacjenci mieliby pewność, że dyplom psychoterapeuty został uzyskany po rzetelnym, porównywalnym w skali kraju (a nawet międzynarodowej) szkoleniu. Wprowadzenie ECTS do programu kształcenia psychoterapeutów sprzyja także mobilności zawodowej – ułatwia uznawanie ukończonych studiów za granicą i odwrotnie, co w obecnych realiach Unii Europejskiej ma niemałe znaczenie.

4. Ograniczenie możliwości kształcenia do nurtów psychoterapeutycznych uznanych w ostatnich pięciu latach.

Postulujemy, aby przepisy ograniczyły prowadzenie szkoleń psychoterapeutycznych wyłącznie do podejść (modalności, nurtów) terapeutycznych, które zostały oficjalnie uznane (np. przez odpowiednie towarzystwa naukowe lub państwowe organy ds. zdrowia) w okresie ostatnich pięciu lat. Postulat ten ma na celu zapewnienie, że edukacja psychoterapeutów opierać się będzie na najnowszej wiedzy naukowej i sprawdzonych metodach terapeutycznych. W dynamicznie rozwijającej się dziedzinie, jaką jest psychoterapia, nieustannie pojawiają się nowe podejścia oraz modyfikacje istniejących metod. Jednak nie wszystkie z nich zyskują potwierdzenie skuteczności i bezpieczeństwa w badaniach naukowych oraz praktyce klinicznej. Dlatego tak ważne jest, by organy nadzorujące kształcenie psychoterapeutów regularnie weryfikowały, które nurty spełniają kryteria jakości i powinny być nauczane, a które są już przestarzałe lub niewystarczająco potwierdzone empirycznie. Okres ostatnich pięciu lat jako kryterium „aktualności” nurtu pozwoli na elastyczne dostosowywanie listy uprawnionych do prowadzenia szkoleń do postępu nauki – np. jeśli dany modalitet terapeutyczny został uznany i rekomendowany przez środowisko naukowe w ciągu ostatnich pięciu lat, to może stanowić podstawę programu szkolenia. Analogicznie, szkoły oferujące kształcenie w podejściach, które utraciły rekomendację lub nie są już uznawane za efektywne, nie powinny otrzymywać akredytacji. W praktyce wymagane byłoby powołanie komisji ekspertów (złożonej m.in. z przedstawicieli środowiska psychoterapeutów, psychologów klinicznych i psychiatrów), która cyklicznie – przykładowo co 5 lat – dokonywałaby przeglądu i aktualizacji listy uznanych nurtów psychoterapeutycznych. Dzięki temu pacjenci otrzymają pomoc opartą na aktualnych, sprawdzonych metodach, a prestiż zawodu psychoterapeuty będzie ściśle powiązany z przestrzeganiem standardów naukowych i etycznych.

5. Wprowadzenie minimalnej liczby 1200 godzin dydaktycznych, z doprecyzowaniem długości godziny dydaktycznej.

Standard kształcenia psychotherapeutów, wypracowany na przestrzeni lat przez środowisko profesjonalne zarówno w Polsce, jak i w innych krajach europejskich, zakłada rozbudowany program nauczania obejmujący teorię, praktykę i rozwój osobisty terapeuty. Minimum 1200 godzin dydaktycznych szkolenia psychotherapeutycznego to obecnie powszechnie przyjmowany poziom który pozwala zapewnić odpowiednią głębię i zakres przygotowania przyszłego terapeuty. Chcemy, aby wymóg ten został jednoznacznie wpisany do przepisów – tak, by każda akredytowana szkoła czy instytucja prowadząca studia podyplomowe z psychotherapii musiała zapewnić co najmniej 1200 godzin zajęć. Ważne jest jednak doprecyzowanie, co rozumiemy przez „godzinę dydaktyczną” w kontekście tego wymogu. W polskim systemie edukacji przyjmuje się często 45 minut jako godzinę lekcyjną, podczas gdy godzina zegarowa to 60 minut. Dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych postulujemy, by ustawodawca jednoznacznie określił, czy mowa o 1200 godzinach **zegarowych** (60-minutowych), czy 1200 tzw. godzinach **lekcyjnych** (45-minutowych). Jest to istotne, gdyż różnica ta wpływa na realny czas szkolenia (1200 godzin lekcyjnych to 900 godzin zegarowych, co stanowi istotnie mniejszy wymiar kształcenia). Jako środowisko skłaniamy się ku temu, by standard 1200 godzin odnosił się do pełnych godzin zegarowych – tak aby zachować najwyższą jakość i intensywność kształcenia. W ramach tego wymiaru czasowego powinny mieścić się zarówno zajęcia teoretyczne (wykłady, seminaria), jak i praktyczne (warsztaty, ćwiczenia, symulacje), a także superwizje kliniczne oraz własna terapia szkoleniowa przyszłego psychotherapeuty. 1200 godzin to **minimum**, które zapewnia, że program szkolenia obejmie wszystkie kluczowe obszary wiedzy i umiejętności – od podstaw różnych podejść psychotherapeutycznych, przez diagnostykę kliniczną, etykę zawodową, po umiejętności miękkie związane z nawiązywaniem relacji terapeutycznej. Skonkretyzowanie tego wymogu w przepisach pozwoli wyeliminować potencjalne skrócone kursy o niewystarczającym czasie nauczania, a tym samym zagwarantuje, że każdy kto uzyska miano psychotherapeuty przeszedł długotrwałe i pełnowartościowe szkolenie.

6. Obowiązek okresowej weryfikacji psychologicznej psychotherapeutów.

Zawód psychotherapeuty wiąże się z ogromną odpowiedzialnością za zdrowie psychiczne pacjentów oraz z ciągłym obciążeniem emocjonalnym. Psychotherapeuci, podobnie jak przedstawiciele niektórych innych zawodów zaufania publicznego, powinni podlegać regularnej ocenie swojej zdolności do bezpiecznego wykonywania zawodu. Proponujemy wprowadzenie przepisów zobowiązujących czynnych psychotherapeutów do poddawania się okresowej weryfikacji psychologicznej, np. raz na kilka lat. Taka weryfikacja mogłaby polegać na konsultacji z niezależnym psychologiem klinicznym lub innym uprawnionym specjalistą (np. superwizorem psychotherapii), który oceniłby, czy psychotherapeuta nie doświadcza problemów natury psychicznej mogących negatywnie wpływać na jakość lub bezpieczeństwo prowadzonej terapii. Celem tego rozwiązania nie jest ingerencja w prywatność terapeutów, lecz profilaktyka wypalenia zawodowego, zaburzeń emocjonalnych czy innych trudności, które nieleczone mogłyby przełożyć

się na pogorszenie jakości opieki nad pacjentem. Weryfikacja okresowa stanowiłaby formę dbałości o dobro pacjentów oraz o samego psychoterapeutę – dając mu informację zwrotną i w razie potrzeby możliwość skorzystania z pomocy (np. własnej psychoterapii, wsparcia lub dodatkowej superwizji) zanim ewentualne problemy eskalują. W niektórych krajach nie tylko rozważa się podobne rozwiązania ale i istnieją wymogi stałej superwizji i rozwoju zawodowego, które pełnią częściowo rolę kontroli jakości pracy terapeuty. Nasza propozycja idzie krok dalej, sugerując formalne potwierdzanie zdolności do wykonywania zawodu w ujęciu psychologicznym. Uważamy, że podniesie to standardy wykonywania psychoterapii i zwiększy zaufanie publiczne – pacjent będzie miał pewność, że psychoterapeuta jest nie tylko dobrze wykształcony, ale także pozostaje w dobrej kondycji psychicznej, adekwatnej do niesienia pomocy innym.

7. Konieczność uzupełnienia przepisów regulujących zawód psychologa.

Chcielibyśmy również zwrócić uwagę na potrzebę zapewnienia spójności nowych regulacji dotyczących psychoterapeutów z istniejącymi (lub projektowanymi) uregulowaniami zawodu psychologa. W Polsce formalnie obowiązuje ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, jednak – jak wiadomo – przepisy te od lat pozostają martwe, ponieważ nigdy nie wydano aktów wykonawczych do tej ustawy i nie powołano samorządu psychologów. W praktyce więc brakuje skutecznego nadzoru nad wykonywaniem zawodu psychologa i jednolitej ścieżki weryfikacji kwalifikacji. Środowisko psychologów od dawna apeluje o ożywienie tych przepisów lub uchwalenie nowej ustawy, która pozwoli m.in. na utworzenie samorządu zawodowego, określenie zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz zapewnienie odpowiedniej jakości usług psychologicznych. Uważamy, że prace nad regulacją zawodu psychoterapeuty powinny iść w parze z uporządkowaniem statusu prawnego psychologów, tak aby obie te profesje, blisko ze sobą powiązane, były spójnie zdefiniowane w systemie prawnym. Na przykład warto rozstrzygnąć, czy psycholog posiadający odpowiednie szkolenie psychoterapeutyczne automatycznie uzyska prawo do wykonywania zawodu psychoterapeuty, czy też konieczne będzie odrębne wpisanie go do rejestru psychoterapeutów. Ponadto, stworzenie samorządu zawodowego psychologów mogłoby być modelowe dla ewentualnego samorządu lub rejestru psychoterapeutów – albo nawet te dwa środowiska mogłyby rozważyć wspólną izbę lub współpracujące ze sobą organy nadzoru. Podsumowując, dostosowanie przepisów regulujących zawód psychologa do nowych uregulowań w zakresie psychoterapii zapewniłoby przejrzystość kompetencyjną i organizacyjną w obszarze ochrony zdrowia psychicznego.

8. Podsumowanie i wnioski:

Reasumując, nasze Stowarzyszenie postuluje wprowadzenie powyższych zmian w przepisach dotyczących zawodu psychoterapeuty z głębokim przekonaniem, że przyczynią się one do poprawy jakości opieki psychoterapeutycznej w Polsce, zwiększenia bezpieczeństwa pacjentów oraz wzmocnienia prestiżu i profesjonalizmu samej profesji psychoterapeuty. Jako środowisko praktyków dostrzegamy palącą potrzebę ujednoczenia i podniesienia standardów kształcenia, a także stworzenia mechanizmów stałej kontroli i wsparcia dla osób wykonujących ten wymagający zawód. Wprowadzenie opisanych wyżej rozwiązań ustawowych będzie oznaczało, że psychoterapeuci w Polsce – podobnie jak ma to miejsce w przypadku lekarzy czy (teoretycznie)

psychologów – podlegają klarownym wymaganiom edukacyjnym oraz etycznym, których spełnienie jest warunkiem uzyskania prawa wykonywania zawodu i jego utrzymania.

Uprzejmie prosimy Pana Marszałka o wsparcie niniejszych postulatów. Liczymy, że dzięki Pańskiej pomocy możliwe będzie zainicjowanie stosownych prac parlamentarnych (bądź rządowych) w celu wprowadzenie koniecznych zmian do złożonego projektu ustawy bądź uchwalenia nowych regulacji, które kompleksowo uregulują zawód psychoterapeuty w duchu powyższych propozycji. Wierzymy, że działając wspólnie na rzecz poprawy systemu opieki psychologiczno-psychotherapeutycznej, odpowiemy na rosnące potrzeby społeczne w zakresie zdrowia psychicznego i zapewnimy pacjentom fachową i skuteczną pomoc. Nasze Stowarzyszenie deklaruje chęć dalszej współpracy i służenia ekspertyzą w toku prac nad szczegółowymi rozwiązaniami. W razie potrzeby jesteśmy gotowi do udziału w konsultacjach lub komisjach sejmowych, aby doprecyzować powyższe postulaty i wspólnie wypracować jak najlepsze regulacje służące całemu społeczeństwu.

Z wyrazami szacunku,

Przewodniczący Stowarzyszenia